

Vitenskapskomiteen for mattrygghet
Postboks 4404 Nydalen
0403 Oslo

Deres
ref:
Vår ref: 2015/70113
Dato: 16.04.2015
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Bestilling av risikovurdering «Overføring av bakterier med antimikrobiell resistens mellom kjæledyr (hund og katt) og mennesker»

1. Bakgrunn

De siste årene har det vært en dramatisk økning av antimikrobiell resistens over hele verden. Kjente resistensmekanismer har økt i omfang, og nye er kommet til. Dette fører til svært store kostnader og alvorlige samfunnsmessige konsekvenser i form av forlenget lidelse og økt dødelighet. De stadig økende handels- og migrasjonsmønstrene på tvers av landegrensener og kontinenter bidrar i stor grad til denne utviklingen. Også kjæledyr reiser mer enn tidligere. Internasjonal handel med kjæledyr har økt betydelig de siste årene. Utfordringen er slik sett global, og må på sikt løses gjennom internasjonalt samarbeid og målrettet handling, hvilket er komplisert både faglig og politisk.

I Norge er det over en million katter og hunder, hvorav 2/3 er katter og 1/3 hunder. Antimikrobielle midler som brukes for å behandle infeksjoner hos hunder og katter er ofte de samme som brukes i humanmedisin, herunder bredspektrede antibiotika som cefalosporiner og fluorokinoloner.

Bruk av antibiotika ansees å være en viktig årsak til utvikling og seleksjon av bakterier med antibiotikaresistens. I det siste tiåret har en rekke vitenskapelige artikler fra ulike land rapportert spredning av bakterier med antimikrobiell resistens fra kjæledyr til mennesker.

Resistente bakterier kan overføres mellom kjæledyr og mennesker enten ved direkte bakteriesmitte eller indirekte ved at resistensgener overføres mellom bakterier hos kjæledyr og mennesker.

Eksempler på bakteriearter med spesielle – og til dels fryktede – resistensmønstre som er isolert fra kjæledyr og har potensiale til å kolonisere mennesker er blant annet: (listen er ikke uttømmende):

- *Staphylococcus spp.*
- Methicillinresistente *Staphylococcus aureus* (MRSA) var inntil nylig sjelden årsak til infeksjoner hos kjæledyr, men påvises stadig oftere hos katter og hunder.
- Meticillinresistente *Staphylococcus pseudintermedius* (MRSP) er utbredt hos katter og hunder, men blir nå også isolert fra mennesker. MRSP er i Norge påvist både hos smådyr og mennesker.
- *Enterococcus*
 - Vankomycinresistente enterokokker (VRE) hos hund. Slike mikrober er sterkt fryktet ved humane infeksjoner fordi de er vanskelig å behandle.
- *Streptococcus*
 - Spesielt *S. canis* hos hunder og katter. Resistens mot erythromycin, klindamycin, penicillin, trimthoprim/sulafonamid forekommer.
- *Escherichia coli*
 - *E. coli* som produserer ekstendert spektrum betalaktamaser (ESBL) og tetrasyklinresistente *E. coli*-bakterier hos kjæledyr.
- *Salmonella spp.*
 - Multiresistente *Salmonella*-bakterier er isolert både fra hunder og katter.
- *Pseudomonas spp.*

Utvikling og spredning av bakterier med antimikrobiell resistens hos kjæledyr er økende, og regnes som utfordrende både for dyrehelse og humanhelse. Det er derfor behov for en risikovurdering av overføring av bakterier med antimikrobiell resistens fra kjæledyr til menneske, og hvilke konsekvenser dette kan ha for folkehelse og dyrehelse i Norge.

2. Tilgjengelige data

- Rapporter vedrørende bruk av antibiotika og forekomsten av antibiotikaresistens blant mikroorganismer fra dyr (NORM-VET) i Norge
- Tilsyns data fra Mattilsynets tilsyn med dyrehelsepersonell m.m. (MATS)
- Uttrekk fra Vet Reg

3. Grunnlag for oppdrag

VKM bes særskilt vurdere bakterier/resistensformer der kjæledyr, i denne rapporten hund og katt, vil/kan tenkes å utgjøre særlig risiko og/eller en vesentlig andel av den totale belastning som bakterier med antimikrobiell resistens påfører/vil påføre folkehelsen i Norge. Herunder bes VKM vurdere om det finnes kunnskapshull som det er kritisk å få belyst for eventuelt å kunne utvikle en framtidig strategi for hvordan kjæledyrenes (dvs hund og katt) rolle som reservoar for resistens hos mennesker kan begrenses.

4. Oppdrag

Med bakgrunn i problemstillingene nevnt over ønsker Mattilsynet svar på:

1. Hvilke bakterier er mest aktuelle for direkte og indirekte overføring av antibiotika resistens mellom kjæledyr og mennesker (under norske forhold)?
 - a: Hvilke antibiotika brukt i behandlingen av hund og katt er mer resistensdrivende enn andre?

b: Er hund og katt reservoar for bakterier som kan gi sykdom hos menneske og samtidig overføre resistens? Hvilke er disse bakteriene?

2. I hvilken grad anvendes antimikrobielle preparater til kjæledyr? Dette gjelder både AB legemidler til dyr og humanpreparater. Hvilke midler brukes og hvor mye og til hvilke indikasjoner?
 - a: Humanpreparater
 - b: Veterinærpreparater
3. Hvilken risiko foreligger for direkte overføring av resistente bakterier mellom kjæledyr og mennesker under norske forhold?
4. Hvilken risiko foreligger for indirekte overføring av resistens gener mellom kjæledyr og mennesker (under norske forhold) via de aktuelle bakterier?
5. MT ber VKM identifisere og rangere risikoreducerende tiltak.
f.eks:
 - WHO har definert antibiotika kritiske for humanbruk. Vil det ha noen effekt å forby disse i behandlingen av hund og katt.
 - Retningslinjer for håndtering av kjæledyr med (risiko for) resistente bakterier (som i helsevesenet)
 - Tydeliggjøring av meldeplikt ved påvisning av resistente bakterier.
 - Hvilke bakterier er gode indikatorbakterier for overvåking av resistens hos hund og katt.

5. Tidsramme

Bestillingen behandles som vanlig sak. Vi ber om at risikovurderingen ferdigstilles og sendes til Mattilsynet innen utgangen av 2015.

6. Kontaktpersoner

Kontaktperson i Mattilsynet:

Seniorrådgiver : Solfrid Åmdal (solfrid.amdal@mattilsynet.no) Tlf: 22778939 / 48181920

Med hilsen

Karen Johanne Baalsrud
Seksjonsleder Dyrehelse

